

них величин споживання (зокрема електроенергії, палива, водовідведення та водовикористання).

На думку деяких науковців, господарські санкції мають дуалістичну природу: як юридичну, так і економічну.

За змістом господарсько-правова відповідальність є матеріальною і застосовується у формі певної системи майнових (економічних) санкцій, передбачених або дозволених нормами господарського права.

Таким чином, у функціональному відношенні господарсько-правова відповідальність у сфері ресурсозбереження покликана стимулювати належне виконання учасниками господарських відносин господарських зобов'язань, її головною метою є забезпечення правопорядку у зазначеній сфері економіки.

О. М. Савельєва

здобувач кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРО СУЧАСНИЙ ПРЕДМЕТНО-ПРАВОВИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

У наш час, як відомо, у високорозвинених країнах світу широкого поширення набуло впровадження стратегії сталого розвитку сільського господарства та сільських територій SARD (Sustainable Agriculture and Rural Development – сталий розвиток сільського господарства та сільських територій). Її сутність полягає в інтегральному соціо-еколого-економічному підході до розвитку аграрного сектору та сільських територій. SARD передбачає раціональне використання природно-екологічного потенціалу сільських територій, диверсифікацію аграрного виробництва та зайнятості сільського населення, застосування економічно ефективних технологій, виробництво екологічно безпечної сільськогосподарської продукції та продуктів харчування з неї. Це зумовлює і певне перетворення відповідних відносин в зазначеній сфері.

У сучасній доктрині вітчизняного аграрного права відсутня фундаментальна наукова концепція щодо трансформації предмета цієї галузі права, пов'язана з входженням в його структуру суспільних відносин, які формуються та функціонують в сфері забезпечення сталого розвитку сільських територій. Однак аналіз чинного аграрного законодавства свідчить, що сучасна державна аграрна політика України базується на комплексі правових, організаційних і економічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення сталого розвитку сільських територій [1]. Отже, законодавець об'єктивно визначив сферу правового впливу норм аграрного права на сталий роз-

виток сільських територій в Україні.

Проблеми сталого розвитку сільських територій привертають увагу представників різних наук. Зокрема, останнім часом в Україні проведено низку правових наукових досліджень сутності та особливостей сталого розвитку сільських територій. Висловлюються пропозиції під сталим розвитком сільських територій розуміти комплекс суспільних відносин, що виникають у зв'язку зі стабільним розвитком спільноти, яка проживає в сільській місцевості, а також забезпечує зростання і підвищує ефективність аграрного сектору економіки, рівень і якість життя, поліпшує екологічну ситуацію в сільській місцевості. Слушно пропонується розробити і прийняти Закон України «Про сталий розвиток сільських територій» [2, с. 250].

Водночас спостерігається активізація законодавчого процесу щодо формування нормативно-правової бази в сфері забезпечення сталого розвитку сільських територій. Так, за інформацією Міністерства аграрної політики та продовольства України про стан виконання плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та стратегії сталого розвитку «Україна–2020» у 2015 р. передбачено розроблення проекту Концепції розвитку сільських територій. Вона передбачає, зокрема, стимулювання підприємницької активності, диверсифікацію зайнятості сільського населення (зелений (сільський) туризм, промисли і ремесла, послуги), механізми впливу громадського самоуправління та регіонального саморегулювання на соціально-економічні складові життєдіяльності громад та територій [3].

Поштовхом на шляху забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні також має стати реалізація Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад [4].

На сьогодні Міністерство аграрної політики та продовольства України розробляє проект Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр., яка б вирішувала реальні потреби галузі через всеохоплюючий процес консультацій із зацікавленими сторонами, зокрема представниками громадянського суспільства, бізнесу, а також інвесторами. Цей документ передбачатиме коротко- і середньострокові результати, а також міститиме детальний план впровадження. Загальна мета Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр. –

підвищення конкурентоспроможності сільського господарства і сприяння розвитку села на сталій основі відповідно до стандартів ЄС і між народних стандартів. Однією з головних цілей останньої проголошено розробку Програми розвитку сільських територій і реалізацію заходів, спрямованих на: а) підтримку малих фермерських господарств на основі розвитку нішових ринків; б) якісного аграрного виробництва; в) функціонування маркетингових каналів; г) диверсифікацію видів сільськогосподарської діяльності, включно із зеленим туризмом, виробництвом непродовольчих товарів і покращенням якості життя у сільській місцевості з одночасним сприянням розвитку місцевого самоврядування і сільських громад, включно з економікою найбільш вразливих сільських районів, в яких сільське господарство є головним джерелом доходів [5].

Сьогодні на порядку денному наукової спільноти в галузі вітчизняного аграрного права України стоїть завдання розробки власної сучасної парадигми щодо правового забезпечення сталого розвитку сільських територій як складника предмета галузі, науки й навчальної дисципліни аграрного права України.

1. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18.10.2005 р., № 2982-IV [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>. – Заголовок з екрану.

2. Статівка А. М. Правове забезпечення комплексного розвитку сільських територій / А. М. Статівка // Державна аграрна політика України: проблеми правового забезпечення: монографія / за ред. В. Ю. Уркевича, М. В. Шульги. – К.: Видавець О. М. Ешке, 2014. – С. 244–265.

3. Інформація Міністерства аграрної політики та продовольства України про стан виконання плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16640>. – Заголовок з екрану.

4. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпоряд. КМУ від 01.04.2014 р., № 333-р [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80?nreg=333-2014-%F0&find=1&text=%F1%B3%EB%FC%F1%FC%EA&x=0&y=0>. – Заголовок з екрану.

5. Проект Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/16015>. – Заголовок з екрану.